

2. MONUMENT a Blasco IBÁÑEZ

MONUMENTO A BLASCO IBÁÑEZ

Enfront de la casa familiar de Blasco Ibáñez, s'alça el monument més representatiu de Burjassot, Les Sitges, sobre el qual gaudien d'una vista privilegiada. Travessant la plaça d'Emilio Castelar, i al costat del mur dret de Les Sitges, s'estén el passeig de Concepción Arenal, un tradicional punt de passeig i trobada dels veïns de Burjassot. Precisament al fons d'aquest passeig, s'alça una estàtua dedicada a Vicent Blasco Ibáñez, la primera que s'erigí en el seu honor i la història de la qual resumeix perfectament per què la figura d'aquest insigne valencià, el que gaudí d'una fama més internacional, desaparegué de la història oficial.

El 27 d'agost de 1931, tres anys després de la seua mort, l'Ajuntament de Burjassot es feu ressò de la proposta presentada pel Centre Republicà L'Ideal per la qual se sol·licitava «iniciar

una subscripció pública entre els veïns de la població, entitats i ciutadans de la província per a erigir un monument en aquest poble a la memòria de l'eminent novel·lista i gran republicà el Sr. Vicent Blasco Ibáñez». La moció s'aprovà per unanimitat i a partir d'aquell moment se succeïren les iniciatives de tota mena per a recaptar els fons necessaris per a l'elaboració, que comptaren amb el suport de nombrosos municipis i multitud de personalitats distingides, entre les quals cal destacar Alejandro Lerroux o l'escultor Marià Benlliure.

Frente a la casa familiar de Blasco Ibáñez se alza el monumento más representativo de Burjassot, Los Silos, sobre el que disfrutaban de una vista privilegiada. Atravesando la plaza de Emilio Castelar, y junto al muro derecho de Los Silos, se extiende el paseo de Concepción Arenal, un tradicional punto de paseo y encuentro de los vecinos de Burjassot. Precisamente, al fondo de ese paseo se alza una estatua dedicada a Vicente Blasco Ibáñez, la primera que se erigió en su honor, y cuya historia resume perfectamente por qué la figura de este insigne valenciano, el que disfrutó de una fama más internacional, desapareció de la historia oficial.

El 27 de agosto de 1931, tres años después de su muerte, el Ayuntamiento de Burjassot se hizo eco de la propuesta presentada por el Centro Republicano El Ideal por la que se solicitaba «iniciar una suscripción pública entre los vecinos de la población, entidades y ciudadanos

de la provincia para erigir un monumento en este pueblo, a la memoria del eminente novelista y gran republicano Don Vicente Blasco Ibáñez». La moción se aprobó por unanimidad y, a partir de ese momento, se sucedieron las iniciativas de todo tipo para recaudar los fondos necesarios para su elaboración, contando con el apoyo de numerosos municipios y multitud de destacadas personalidades, entre las que cabe destacar a Alejandro Lerroux o al escultor Mariano Benlliure.

En marzo del año siguiente se expuso al público, en el salón de

El març de l'any següent s'exposà al públic, en el saló de sessions de l'Ajuntament, la maqueta del monument, elaborada per l'escultor Francisco Marco Díaz-Pintado.

En paral·lel a aquestes actuacions, es desenvolupà una altra iniciativa per a erigir un mausoleu destinat a acollir les restes mortals de Blasco Ibáñez en el cementiri de València, dissenyat per l'arquitecte municipal de València, Francisco J. Goerlich, en el qual s'inclouria un cenotafi, obra de Marià Benlliure.

La situació que vivia Espanya en aquells moments obligà a posposar la iniciativa de Burjassot fins que aquesta es reprengué novament. La primera pedra del monument es col·locà el 10 de febrer de 1935 sota la presidència del ministre d'Instrucció Pública, Joaquín Dualde, amb l'assistència del governador civil, els plens de la Diputació i dels ajuntaments de Burjassot i València, nombroses entitats de totes dues ciutats, i amb l'assistència del fill de l'homenatjat, Sigfrido Blasco.

Per a integrar-lo en l'entorn, s'elaborà un projecte de reforma del passeig de Concepción Arenal, que incloïa, entre altres millores, un jardí amb pèrgoles i bancs de ceràmica, una biblioteca a l'aire lliure i una bassa sobre la qual es

sesiones del Ayuntamiento, la maqueta del monumento, elaborada por el escultor Francisco Marco Díaz-Pintado.

En paralelo a estas actuaciones, se desarrolló otra iniciativa para erigir un mausoleo destinado a acoger los restos mortales de Blasco Ibáñez, en el cementerio de Valencia, diseñado por el Arquitecto Municipal de Valencia, Francisco J. Goerlich, en el que se incluiría un cenotafio, obra de Mariano Benlliure.

La situación que vivía España en esos momentos obligó a posponer la iniciativa de Burjassot, hasta que ésta se retomó nuevamente, colocándose la primera piedra del monumento el 10 de febrero de 1935 bajo la presidencia del ministro de Instrucción Pública, Joaquín Dualde, con la asistencia del Gobernador Civil, los plenos de la Diputación y de los ayuntamientos de Burjassot y Valencia, numerosas entidades de ambas ciudades, y con la asistencia del hijo del homenajeado, Sigfrido Blasco.

Para integrarlo en su entorno se elaboró un proyecto de reforma del paseo de Concepción Arenal que incluía, entre otras mejoras, un jardín con pérgolas y bancos de cerámica, una biblioteca al aire libre y una balsa sobre la que se reflejaría la propia escultura, obra de Francisco Marco Díaz-Pintado, tallada en un único bloque de mármol de Italia. El proyecto de reforma del paseo se debía al propio escultor y al famoso pintor, afincado en Burjassot, Luis Felipe de Usábal.

reflectiria la mateixa escultura, obra de Francisco Marco Díaz-Pintado, tallada en un únic bloc de marbre d'Itàlia. El projecte de reforma del passeig es devia al mateix escultor i al famós pintor, establert a Burjassot, Lluís Felip Usàbal.

Malgrat l'interés despertat i els nombrosos suports rebuts, la iniciativa continuà dilatant-se en el temps, fins que finalment s'inaugurà el 14 d'abril de 1938, en plena Guerra Civil. Les circumstàncies del moment no eren les més adequades, com recalcaron el representant de Burjassot, del Partit Socialista, i el provincial, d'Esquerra Valenciana, qui digué: «*No són aquests moments d'homenatges. Però en atenció al poble de Burjassot i en homenatge a l'excelsa figura literària i republicana de Blasco Ibáñez, han fet acte de presència en aquest acte els consells provincial i municipal de València.*»

Pese al interés despertado y los numerosos apoyos recibidos, la iniciativa siguió dilatándose en el tiempo, hasta que, finalmente, se procedió a su inauguración, el 14 de abril de 1938, en plena Guerra Civil. Las circunstancias del momento no eran las más adecuadas, como recalcaron el representante de Burjassot, del Partido Socialista, y el provincial, de Esquerra Valenciana, quien dijo: «*No son estos momentos de homenajes. Pero en atención al pueblo de Burjasot y en homenaje a la excelsa figura literaria y republicana de Blasco Ibáñez, han hecho acto de presencia en este acto los consejos provincial y municipal de Valencia.*»

A penes un any més tard, l'1 d'abril de 1939, es donà per finalitzada la guerra amb la victòria del bàndol franquista, i les conseqüències per als vençuts no es feren esperar. La figura de Blasco Ibáñez fou un dels seus objectius i per a això no dubtaren a obligar els qui havien manifestat el seu republicanisme a destruir l'estàtua alçada en el seu honor. Primer destruïren el seu cap i les seues mans i més tard derrocaren el bloc de marbre del seu pedestal i el traslladaren fins a un solar pròxim, al costat del trinquet. Allí romangué fins al 1966, en què fou arreplegat per un marbrista amb la intenció d'utilitzar la pedra per a altres fins. Afortunadament, el bloc era tan gran que no resultava fàcil trossejar-lo, així que romangué en aquell taller fins que, després del retorn de la democràcia als ajuntaments i gràcies a l'acció decidida de dos regidors, es recuperà la peça original, que fou restaurada i col·locada novament al lloc del qual mai degué eixir, coincidint amb una remodelació del passeig de Concepción Arenal.

El 17 d'abril de 1982, s'inaugurà novament el monument, amb la presència del fill de l'escriptor, Sigfrido Blasco; del seu biògraf, José L. León Roca, i de representants de la corporació i de les entitats veïnals del municipi. D'aquesta manera, l'estàtua de Vicent Blasco Ibáñez tornava a conviure amb els seus veïns, els qui li donaren suport en la seua lluita política i als quals portà en el cor pels llocs pels quals caminà durant tota la seua fructífera vida.

Apenas un año más tarde, el 1 de abril de 1939, se dio por finalizada la guerra con la victoria del bando franquista, y las consecuencias para los vencidos no se hicieron esperar. La figura de Blasco Ibáñez fue uno de sus objetivos y, para ello, no dudaron en obligar a quienes habían manifestado su republicanismo en destruir la estatua levantada en su honor. Primero destruyeron su cabeza y sus manos y, más tarde, derribaron el bloque de mármol de su pedestal y lo trasladaron hasta un solar cercano, junto al trinquete. Allí permaneció hasta 1966, en que fue recogido por un marmolista con la intención de utilizar la piedra para otros fines. Afortunadamente, el bloque era tan grande que no resultaba fácil trocearlo, así que permaneció en ese taller hasta que, tras el retorno de la democracia a los ayuntamientos, y gracias a la acción decidida de dos concejales, se recuperó la pieza original, que fue restaurada y colocada nuevamente en el lugar del que nunca debió salir, coincidiendo con una remodelación del paseo de Concepción Arenal.

El 17 de abril de 1982, se inauguró nuevamente el monumento, contando con la presencia del hijo del escritor, Sigfrido Blasco, de su biógrafo, José L. León Roca, y de representantes de la corporación y de las entidades vecinales del municipio. De esta forma, la estatua de Vicente Blasco Ibáñez volvía a convivir con sus vecinos, los que le apoyaron en su lucha política y a los que llevó en el corazón por los lugares por los que anduvo durante toda su fructífera vida.